

GLORIA MARIS

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR DE

BELGISCHE VERENIGING VOOR CONCHYLIOLOGIE v.z.w.

ANTWERPEN

association belge de conchyliologie

belgian society for conchology

Gesticht in 1961

AANGESLOTEN BIJ HET KONTAKTKOMITEE VAN DE KRINGEN VOOR NATUURSTUDIE EN NATUURBESCHERMING IN HET
ANTWERPSE

Verantwoordelijk uitg.

André Verhecken
Edward Arsen str. 47
2510 MORTSEL
03/440.37.68

Secretariaat

Jean Wuyts
Koningsarendl. 82
2100 DEURNE
03/324.99.14

Redactie

Antoine Vereycken
A. Van Dijkstr. 50
2120 SCHOTEN
03/645.92.30

Bankrekening

Belgische Vereniging
voor Conchyliologie v.z.w.
(Gloria Maris)
610/4465950/64

VOLUME 23 NR. 5

M E I 1 9 8 4
-----

1. Zondag 6 mei 1984 te 10.00 uur in het lokaal
" Stella Maris ", Italiëlei 72 te Antwerpen :
HALFJAARLIJKSE KONTAKTDAG met BEURS.
2. Zondag 6 mei 1984 te 10.00 uur in het lokaal
" Stella Maris ", Italiëlei 72 te Antwerpen :
Aparte vergadering voor de jeugd :
WISSELBEKER
voor details : zie blz. 114 - jeugdafdeling
3. Vrijdag 11 mei 1984 te 20.00 uur in het lokaal
Koolkaai 9 te Antwerpen : Vergadering van de
studiegroep Xenophora onder leiding van de heer
E. Wils.
4. Vrijdag 18 mei 1984 te 20.00 uur in het lokaal
Ommeganckstraat 26 te Antwerpen : vergadering
van de Raad van Beheer + inbinden en verzenden
van maandblad.
5. B.V.C. West Vlaanderen vergadert op 20 mei 1984
in het centrum De Lelie - weidestraat 81
te Assebroek.

De eertsvolgende vergadering zal doorgaan op 3 juni 1984

DATUM VAN UITGIFTE : 20 APRIL 1984

VERSLAG VAN DE ALGEMENE VERGADERING OP ZONDAG 1 APRIL 1984

Het aantal aanwezigen ging naar de vijftig toen onze voorzitter deze 1 april-vergadering opende met, naar gewoonte, een aantal korte mededelingen. Zo deed hij verslag van het zoeken naar fossielen bij de afrit van de autosnelweg van Aalter (nadat een zoektocht naar recente schelpen in De Panne letterlijk in het water was geëindigd); de mineralenbeurs opent weer haar deuren en in Brussel wordt een fotografische weergave ten toon gesteld van een grot met prehistorische wandschilderingen.

Dhr. Verschueren bracht ons dan de bespreking en aanbeveling van twee boeken, waarvan één het werk was van de Belgische Vereniging voor Paleontologie.

Na de gebruikelijke pauze nam dan de spreker plaats achter de micro, niemand minder dan dr. Geys (universiteit van Antwerpen), met " Paleontologische Aspecten van Israël ".

Dr. geys verontschuldigde zich over het onderwerp ' fossielen en geologie ' in een vereniging die de nadruk legt op conchyliologie van recenten, anderzijds ook over het staatkundig probleem Israël, waarvan de grenzen inderdaad slechts bestandslijnen zijn. Elke aanwezige had ondertussen een samenvatting van de litostratigrafische eenheden van Israël gekregen. Een prijzenswaardig initiatief zodat achteraf nog wat systematische stof overblijft na zulke degelijke voordracht.

De spreker had zijn voordracht streng gestructureerd. Telkens werd van de stratigrafische kaart van Israël vertrokken en vanuit de oudste lagen af. Dan kwamen zeer goede beelden van het landschap en werden z'n structuren ontleed. Zo mogelijk kwamen daarna de fossielen aan bod (vaak steenkernen). Het was uitermate boeiend om te mogen kennismaken met de manier van zien van een geoloog, zijn aandachtspunten en zijn redeneringen. Voor velen waarschijnlijk wel nieuw. Overdonderend vaak ook het land Israël met z'n rauwe landschappen waarvan de onherbergzaamheid alleen door hitte overtroffen wordt in kracht. Het labeur om die kleine fossieltjes te vinden en last but not least de luchtspiegelingen !

We kregen een serieuze les aardrijkskunde. Bedankt dr. Geys !

A. Delsaerdt

VOLUME 23 NR. 5

M E I 1 9 8 4

-----

1. Zondag 6 mei 1984 te 10.00 uur in het lokaal
" Stella Maris ", Italiëlei 72 te Antwerpen :
HALFJAARLIJKSE KONTAKTDAG met BEURS.
2. Zondag 6 mei 1984 te 10.00 uur in het lokaal
" Stella Maris ", Italiëlei 72 te Antwerpen :
Aparte vergadering voor de jeugd :
WISSELBEKER
voor details : zie blz. 114 - jeugdafdeling
3. Vrijdag 11 mei 1984 te 20.00 uur in het lokaal
Koolkaai 9 te Antwerpen : Vergadering van de
studiegroep Xenophora onder leiding van de heer
E. Wils.
4. Vrijdag 18 mei 1984 te 20.00 uur in het lokaal
Ommeganckstraat 26 te Antwerpen : vergadering
van de Raad van Beheer + inbinden en verzenden
van maandblad.
5. B.V.C. West Vlaanderen vergadert op 20 mei 1984
in het centrum De Lelie - weidestraat 81
te Assebroek.

De eertsvolgende vergadering zal doorgaan op 3 juni 1984

DATUM VAN UITGIFTE : 20 APRIL 1984

VERSLAG VAN DE ALGEMENE VERGADERING OP ZONDAG 1 APRIL 1984

Het aantal aanwezigen ging naar de vijftig toen onze voorzitter deze 1 april-vergadering opende met, naar gewoonte, een aantal korte mededelingen. Zo deed hij verslag van het zoeken naar fossielen bij de afrit van de autosnelweg van Aalter (nadat een zoektocht naar recente schelpen in De Panne letterlijk in het water was geëindigd); de mineralenbeurs opent weer haar deuren en in Brussel wordt een fotografische weergave ten toon gesteld van een grot met prehistorische wandschilderingen.

Dhr. Verschueren bracht ons dan de bespreking en aanbeveling van twee boeken, waarvan één het werk was van de Belgische Vereniging voor Paleontologie.

Na de gebruikelijke pauze nam dan de spreker plaats achter de micro, niemand minder dan dr. Geys (universiteit van Antwerpen), met " Paleontologische Aspecten van Israël ".

Dr. Geys verontschuldigde zich over het onderwerp ' fossielen en geologie ' in een vereniging die de nadruk legt op conchyliologie van recenten, anderzijds ook over het staatkundig probleem Israël, waarvan de grenzen inderdaad slechts bestandslijnen zijn. Elke aanwezige had ondertussen een samenvatting van de litostratigrafische eenheden van Israël gekregen. Een prijzenswaardig initiatief zodat achteraf nog wat systematische stof overblijft na zulke degelijke voordracht.

De spreker had zijn voordracht streng gestructureerd. Telkens werd van de stratigrafische kaart van Israël vertrokken en vanuit de oudste lagen af. Dan kwamen zeer goede beelden van het landschap en werden z'n structuren ontleed. Zo mogelijk kwamen daarna de fossielen aan bod (vaak steenkernen). Het was uitermate boeiend om te mogen kennismaken met de manier van zien van een geoloog, zijn aandachtspunten en zijn redeneringen. Voor velen waarschijnlijk wel nieuw. Overdonderend vaak ook het land Israël met z'n rauwe landschappen waarvan de onherbergzaamheid alleen door hitte overtroffen wordt in kracht. Het labuur om die kleine fossieltjes te vinden en last but not least de luchtspiegelingen !

We kregen een serieuze les aardrijkskunde. Bedankt dr. Geys !

A. Delsaerdt

DE POLYPLACOPHORA VAN DE CANARISCHE EILANDEN (vervolg)

R.A. Van Belle *

LEPIDOCHITONA CANARIENSIS (THIELE, 1909)

(Plaat 2, figuren 1-11)

ORIGINELE DIAGNOSE

Thiele, J., 1909, Revision des Systems der Chitonen; Zoologica Stuttg., 22: 15, pl. 2 fig. 14-25 (*Trachydermon canariensis*).

SYNONIEMEN

Er bestaan geen synonieme benamingen van deze soort.

BESCHRIJVING

Dier gewoonlijk 5 to 8 mm lang, maximum 8,5 x 5 mm, ovaal tot langwerpig ovaal, tamelijk verheven, min of meer gekield, zij-kanten licht convex, gordel eerder smal (fig. 1). Kleur van tegmentum veranderlijk : roze, grijsachtig, roest- of alijkkleurig, dikwijls met kleinere of grotere vlekken van bleker of donkerder kleur.

Schelpstuk I min can cirkelvormig. Middenschelpstukken breed rechthoekig, voorrand lichtjes uitgehold tussen de apophyses, achterrand concaaf aan beide zijden van de duidelijke bek, laterale area's weinig of niet verheven, alhoewel goed te onderscheiden door de aanwezigheid van een diagonale plooi, best zichtbaar nabij de apicale area (fig. 3). Schelpstuk VIII bijna even breed als I, min dan cirkelvormig, mucro subcentraal, opvallend, postmucronale helling concaaf (fig.2, 5). Het tegmentum is gelijkmatig gesculpteerd met tamelijk grove, ruitvormige korrels in een quincunx-patroon (fig. 3).

Articulamentum wit tot roze of grijsachtig, naargelang de kleur van het tegmentum, poreus, apophyses eerder klein, breed driehoekig, trapeziumvormig in schelpstuk VIII, sinus wijd, licht concaaf, insertieformule 7-10/ 1/ 8-10, tanden kort, ruw aan de buitenzijde.

Gordel aan de bovenzijde dicht bedekt met witte, gele of bruine, ovale kalklichaampjes, welke door middel van een smalle, gestreepte basis in het gordelweefsel ingeplant zijn

* Nijverheidstraat 22 - 2700 St. Niklaas.

(fig. 6, 7). Tussen de kalklichaampjes, willekeurig verspreid, bevinden zich kleine groepjes van 2 to 4 fijne, witte, gladde, licht gebogen stekeltjes welke in een chitineus beker-tje gevat zijn (fig. 9). Er is een zoom van fijne, rechte, longitudinaal zwak gegroefde stekels (fig. 8). De onderzijde van de gordel is dicht bedekt met radiaire rijen van kleine, langwerpige, puntige schaal-tjes (fig. 10).

De hoektand van de radula draagt een snede voorzien van 3 scherpe tanden, waarvan de middelste duidelijk langer is dan de anderen (fig. 11).

VERSPREIDING

L. canaricensis leeft in de getijdenzone, is plaatselijk algemeen, en werd gevonden bij de Canarische Eilanden, Madeira, en de Kaapverdische Eilanden.

LEPIDOCHITONA STROEMFALTI (BERGENHAYN, 1931)

(Plaat 2, figuren 12-21)

ORIGINELE DIAGNOSE

Bergenhayn, J.R.M., 1931, Beiträge zur Malakozoologie der Kanarischen Inseln, Ark. Zool. 23A(13): 11; pl. 1 fig. 14-16, pl. 2 fig. 52-56 (*Ischnochiton strömfelti*).

SYNONIEMEN

Er bestaan geen synonieme benamingen voor deze soort.

BESCHRIJVING

Dier van middelmatige grootte, gewoonlijk 12 to 18 mm lang, maximum 24 x 15 mm, ovaal, matig verheven, gekield, zijkant bijna recht (fig. 12, 13). Kleur van tegmentum meestal grijs-bruin met bijna onmerkbare, bleek olijfkleurige streepjes, soms is een exemplaar van een algemene lichtere tint, en uitzonderlijk is een exemplaar oranjebruin gekleurd.

Schelpstuk I halfcirkelvormig, achterrand wijd V-vormig ingesneden. Middenschelpstukken breed rechthoekig, voor- en achterrand lopen ongeveer evenwijdig, er is een kleine maar duidelijke apex, laterale area's weinig of niet verheven, toch duidelijk te onderscheiden door de aanwezigheid van een zwakke, diagonale plooi (fig. 14). Schelpstuk VIII min dan cirkelvormig, ongeveer 2 maal zo breed als lang, voorrand recht, mucro ongeveer centraal, eerder puntig, postmucronale helling concaaf (fig. 15, 16).

Tegmentum uniform gesculpteerd met fijne, ruitvormige korrels welke in een regelmatig quincunx-patroon verspreid liggen. In grote exemplaren zijn ook enkele groeilijnen op te merken. Articulamentum lichtblauw overgaande naar rozebruin bij de achterrand van de schelpstukken, poreus. Apophyses breed rechthoekig, jugale sinus smal, recht, ongeveer $1/7$ to $1/6$ van de totale breedte der schelpstukken. Insertieformule 12-15/ 1/ 10-11, tanden kort, zwak gegroefd aan de buitenzijde.

Gordel van middelmatige breedte, dorsaal bedekt met licht gebogen, aan de bovenzijde geribde, niet imbricerende, kalkachtige schalen welke iets breder zijn dan lang (fig. 17), en kleiner worden naar de buitenrand toe. Tussen deze schalen bevinden zich, alleen of in paren, zeer kleine stekeltjes welke in een kort chitineus bekertje gevat zijn (fig. 18). Er is een zoom van veel grotere, puntige, longitudinaal gestreepte stekels (fig. 19). De onderzijde van de gordel is bedekt met radiaire rijen van rechthoekige, zeer zwak gestreepte schalen (fig. 20).

De hoektand van de radula draagt een snede voorzien van 3 tanden, de middelste veel langer dan de 2 anderen (fig. 21).

VERSPREIDING

L. stroemfelti leeft in de getijdenzone. Deze soort is endemisch voor de Canarische Eilanden waar zij, plaatselijk algemeen, gevonden werd bij Fuerteventura en Gran Canaria.

UITLEG BIJ DE FIGUREN VAN PLAAT 2

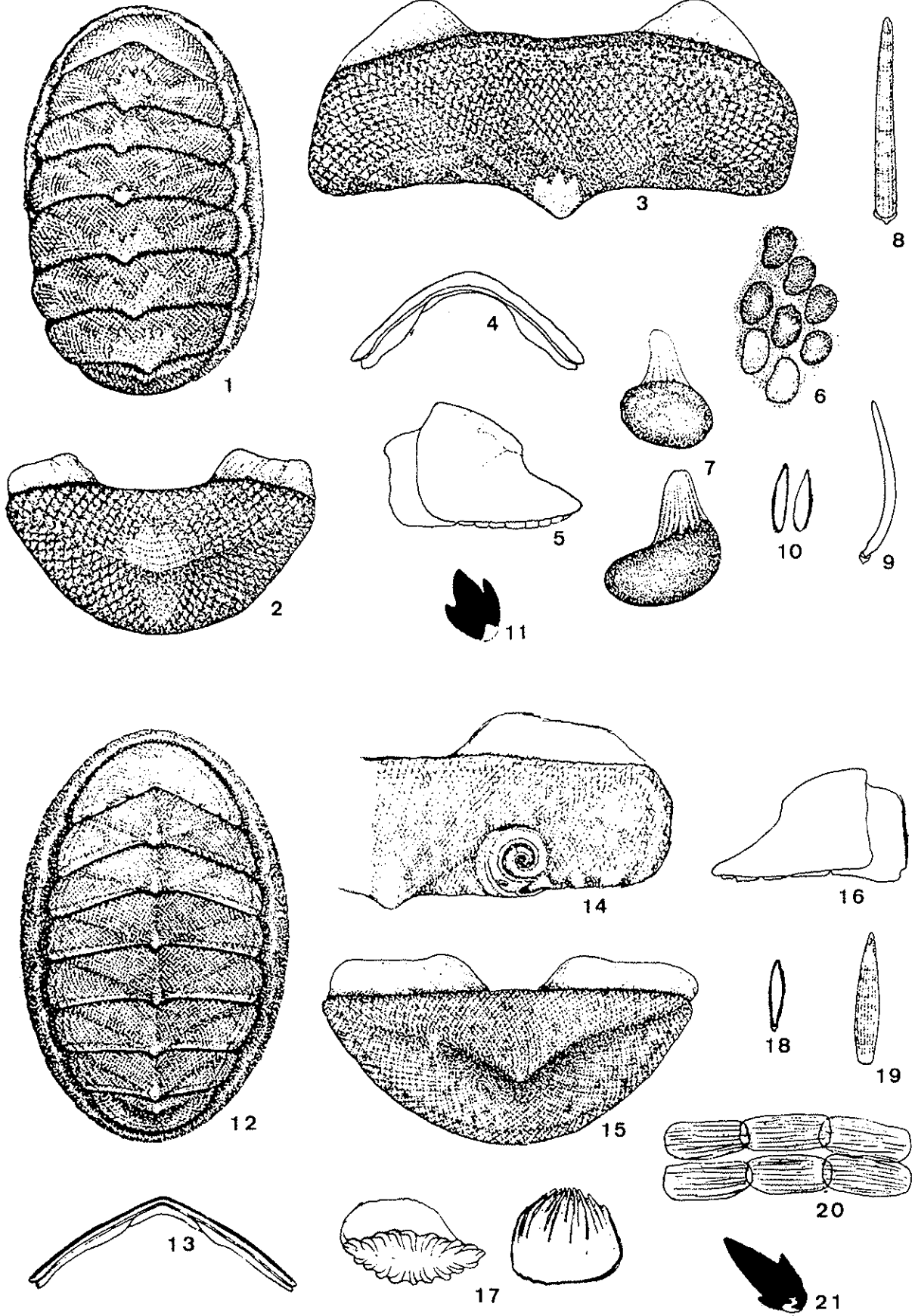
LEPIDOCHITONA CANARIENSIS (THIELE, 1909)

- 1.- Volledig dier, bovenzicht, X 8,4 (Kaas & Van Belle, 1981).
- 2 - Bovenzicht van schelpstuk VIII, X 17,5 (idem).
- 3 - Bovenzicht van schelpstuk IV, X 17,5 (idem).
- 4 - Voorzicht van schelpstuk IV, X 8,4 (idem).
- 5 - Zijzicht van schelpstuk VIII, X 17,5 (idem).
- 6 - Bovenzicht op de dorsale kalklichaampjes, in situ, X 175 (idem).
- 7 - Afzonderlijke kalklichaampjes, X 550 (idem).
- 8 - Randstekel, X 175 (idem).
- 9 - Dorsaal stekeltje, X 175 (idem).
- 10 - Ventrale schaaltes, X 175 (idem).
- 11 - Snede van hoektand van de radula, X 175 (idem).

LEPIDOCHITONA STROEMFELTI (BERGENHAYN, 1931)

- 12 - Volledig dier, bovenzicht, X 3,5 (Kaas en Van Belle, 1981).
- 13 - Voorzicht van schelpstuk IV, X 4,2 (idem).
- 14 - Gedeelte van schelpstuk IV, bovenzicht, X 8,4 (idem).
- 15 - Bovenzicht van schelpstuk VIII, X 8,4 (idem).
- 16 - Zijzicht van schelpstuk VIII, X 8,4 (idem).
- 17 - Dorsale schalen, X 265 (idem).
- 18 - Dorsaal stekeltje, X 480 (idem).
- 19 - Randstekel, X 175 (idem).
- 20 - Ventrale schalen, X 350 (idem).
- 21 - Snede van hoektand van de radula, X 115 (idem).

PLAAT 2

CHITON (RHYSSOPLAX) CANARIENSIS D'ORBIGNY, 1839

(Plaat 3)

ORIGINELE DIAGNOSE

d'Orbigny, A., 1839, Mollusques, échinodermes, foraminifères et polypiers, recueillis aux Iles Canaries par MM. Webb et Berthelot : 99, pl. 7 fig. 16-19 (*Chiton canariensis*).

SYNONIEMEN

? *Chiton lyratus* Sowerby, 1840.

? *Chiton dissimilis* Reeve, 1847.

? *Gymnoplax senegalensis* de Rochebrune, 1881.

? *Gymnoplax insularis* de Rochebrune, 1881.

? *Chiton semilaevis* Carpenter MS, Pilsbry, 1893 (nom. nud.).

Al de bovenstaande soorten, waarvan de typelocaliteit ofwel onbekend ofwel W Afrika is, worden voorafgegaan van een vraagteken, omdat ze door latere auteurs als mogelijke synoniemen van *C. (R.) canariensis* aangeduid werden. In geen enkel geval bestaat er zekerheid, omdat het typemateriaal niet opnieuw bestudeerd werd. In afwachting dat dit wél gebeurt, zie ik mij verplicht mij ook aan deze opvattingen te houden.

BESCHRIJVING

Dier van middelmatige grootte, gewoonlijk 20 to 28 mm lang, plaatselijk wel iets groter, maximum 38 X 23 mm, ovaal, tamelijk verheven, gekield, zijkanten recht. Kleur van tegmentum zeer variabel : beige, oranje, roodbruin, bleek of donker olijfgroen, steeds gemarmerd met fijne of grove vlekken van bleker of donkerder kleur. Schelpstuk I halfcirkelvormig. Midden-schelpstukken breed rechthoekig, voor- en achterrand ongeveer evenwijdig, apex klein en puntig, laterale area's duidelijk verheven. Schelpstuk VIII halfcirkelvormig, mucro subcentraal, puntig, postmucronale helling recht.

Tegmentum van schelpstuk I, de laterale area's van de midden-schelpstukken, en de postmucronale area van schelpstuk VIII glad, met wel vele, concentrische groeilijnen. De centrale area's zijn glad op het jugale gedeelte, aan weerszijden zijn er 15 to 18 diepe longitudinale groeven waarvan de tussenruimten breder worden naar de zijrand toe, de groeven dicht bij de kiel zijn minder diep en bereiken de voorrand niet.

Articulamentum licht groenblauw met roodbruine vlekjes bij de achterrand van de schelpstukken. Apophyses kort, breed, afgerond, gescheiden door een smalle sinus voorzien van een fijn getande, jugale plaat. Insertieformule $8/1/\pm 11$, tanden kort, stomp, kamachtig gekerfd.

Gordel tamelijk breed, gekleurd in afwisselende, radiaire banden van beige en roodbruin of vuilwit of grijsgroen, naargelang de kleur van het tegmentum. De bovenzijde is bedekt met tamelijk grote, bolle, glanzende schalen (fig. 5) welke elkaar gelijk dakpannen bedekken, en waartussen zich hier en daar een klein kalstekeltje bevindt, gevat in een chitineus bekertje (fig. 6). Er is een zoom van veel grotere, rechte, stomppuntige stekels welke eveneens in een chitineus bekertje gevat zijn (fig. 7). De onderzijde van de gordel is bedekt met radiaire rijen van rechthoekige schalen (fig. 8).

De snede van de hoektand van de radula draagt slechts een enkele stomphoekig afgeronde tand.

VERSPREIDING

C. (R.) canariensis leeft in de getijdenzone en tot op een diepte van ± 20 m. Het is een algemene soort die voorkomt bij de Canarische Eilanden en langs de kust van W Afrika, van Marokko tot Angola.

OPMERKING

C. (R.) canariensis vertoont opvallend veel gelijkenis met *C. (R.) olivaceus* Spengler, 1797. Het onderscheid is echter zeer duidelijk: de eindschelpstukken en de laterale area's van de middenschelpstukken zijn glad bij *canariensis*, radiair geribd bij *olivaceus*.

ACANTHOCHITONA FASCICULARIS (LINNAEUS, 1767)

ORIGINELE DIAGNOSE

Linnaeus, C., 1767, Systema Naturae, ed. 12: 1106 (*Chiton fascicularis*).

BESCHRIJVING

Zie "De Europese Polyplacophora", deel 1, maart 1978

OPMERKING

De soort *Acanthochitona adansoni* (de Rochebrune, 1881), welke verschillende auteurs vermeld voor de Canarische Eilanden, alhoewel de typelocaliteit het eiland Gorée is bij Dakar, is zonder twijfel een synoniem van *A. fascicularis*. Ik heb in elk geval kunnen vaststellen dat *A. fascicularis*, zij het eerder schaars, wel degelijk voorkomt bij de Canarische Eilanden.

ACANTHOCHITONA COMMUNIS (RISSO, 1826)

ORIGINELE DIAGNOSE

Risso, A., 1826, Histoire naturelle des principales productions de l'Europe méridionale et particulièrement de celles des environs de Nice et des Alpes Maritimes, 4: 269 (*Acanthochites communis*).

BESCHRIJVING

Zie " De Europese Polyplacophora ", deel 12, mei 1979.

OPMERKING

Deze soort schijnt plaatselijk tamelijk algemeen te zijn. De kenmerken van de exemplaren welke ik nader kon bestuderen stemmen meestal overeen met deze van de in 1931 door Bergenhayn beschreven variëteit *angustivalvis*.

AANVULLING

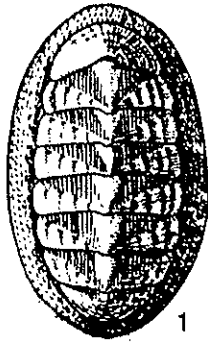
Bergenhayn beschreef in 1931 (Ark. Zool. 23A(13): 20, pl. 1 fig. 38-42, pl. 3 fig. 67-74) de nieuwe soort *Acanthochiton heterochaetes*, zich daarbij steunende op een 17-tal exemplaren, met een maximum lengte van 14,2 mm, gevonden bij La Luz (Gran Canaria). Hij beklemtoonde de nauwe verwantschap met *A. discrepans* (= *A. communis*), maar meende toch voldoende verschillen te ontdekken om er een volwaardige soort van te maken. Leloup plaatste *A. heterochaetes* bij herhaling (1941, Bull. Mus. r. Hist. nat. Belg., 17(43): 8; 1968, Mems Jta Invest. Ultramar 54(2): 74) in de synonymie van *A. gracilis*. Zoals is reeds zei in de aflevering over *A. gracilis* (deel 20, oktober 1980), verkies ik een revisie van het typemateriaal af te wachten alvorens een definitief standpunt te kiezen.

UITLEG BIJ DE FIGUREN VAN PLAAT 3

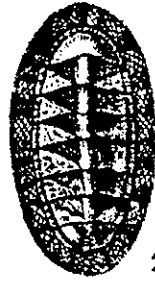
- 1 - Volledig dier, bovenzicht, X 4,5 (Nicklès, 1950).
- 2 - Idem (Pilsbry, 1893).
- 3 - Volledig dier, zijzicht (idem).
- 4 - Middenschelpstuk + gordel (idem).
- 5 - Dorsale schaal (Bergenhayn, 1931).
- 6 - Dorsaal stekeltje (idem).
- 7 - Randstekel (idem).
- 8 - Ventrale schalen (idem).
- 9 - *Chiton lyratus* Sowerby, 1840, X 1,5 (Pilsbry, 1893).
- 10 - Idem, schelpstukken VII en VIII (idem).
- 11.- *Chiton dissimilis* Reeve, 1847, X 2,4 (idem).

PLAAT 3

1

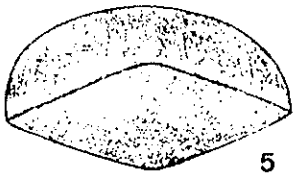
2

3

4

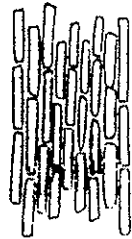
5

6

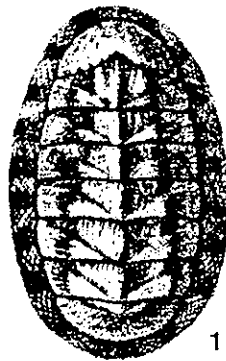
7

8

9

11

10

B.V.C. WEST - VLAANDEREN

VERSLAG VAN DE VERGADERING OP 18 MAART 1984

- De vergadering begon met enige kritiek op de uitzending " Leven en laten leven " van 19 februari op de BRT, die handelde over strandvondsten.
- De schelpentocht, aangekondigd op 4 maart door de gemeente De Panne, liep op een grote sisser uit. Alhoewel een twintigtal mensen verzameld waren aan het standbeeld, kwam er geen gids opdagen.
- De tocht van Audresselles van de dag ervoor, 17 maart, werd er besproken.
- Na de gespreksronde over bovengenoemde punten werd het woord gegeven aan Johan Moerman. Hij had het over " Zijn verzameling ... hoe het groeide en zijn manier van verzamelen ". Op een zeer humoristische toon sprak hij over zijn belevenissen op zijn verschillende schelpentochten. Daar hij niet kan duiken en zijn gezicht beperkt is voor het kleine, houdt hij het bij het groter materiaal. Vooral zijn belevenissen in Kenia of beter gezegd bij Mombassa waren hem zeer goed bijgebleven. Hij maakte er gebruik van een grote spiraal om de dieren te vangen. Het succes was zo groot dat iedereen zijn spiraal wou gebruiken die in het hotel vertoefde. Hij gaf ook een goeie tip : wie uit het buitenland komt per vliegtuig, neemt het best zijn schelpenbuit mee in de handbagage maar plaatst er bovenop enige cactussen : zo houden de douaniers hun handen uit de tassen.
- Er werden daarna enkele dia's getoond over de sneeuwtocht in De Panne op 22.1.1984 door Herman G.
- J.P. Kreps had het over Bretagne. Aan de hand van een wervende diashow werden verscheidene vindplaatsen getoond met de daaraan verbonden schelpen, en gekruid met de nodige commentaar.
- Het dochttertje van Frank had het nog even over " zijn postzegels". De volgende keer zal het over schelpen zijn, beloofde haar vader.
- Er werd nog even lachen geblazen bij de tombola, maar dat is dan weer inwendige keuken, nietwaar Jacques.
- Na de ruilbeurs werden weer afspraken gemaakt voor de volgende maandvergadering.

HERMAN GILBERT.

B.V.C. WEST - VLAANDEREN

 UITSTAP NAAR AUDRESSELLES OP 17 MAART 1984

Via Poperinge reden we Frans-Vlaanderen binnen langs het grensdorpje Abeele. Door Steenvoorde en Cassel verliep de tocht in de grootste rust. Er werd halt gehouden te St. Omer. Daar het juist marktdag was, was het wel even zoeken naar een plaatsje.

Met een achttal mensen trokken we het Museum Dupuis binnen. De les indachtig der Antwerpse collega's zijn we direct de schelpen gaan bekijken. Wat er zoal te zien is werd al prachtig beschreven door de heer A. Delsaerdt in Gloria Maris naar aanleiding van de uitstap naar St. Omer op 8 mei 1982. Ik zou alleen willen opmerken dat het spijtig is dat er niets wordt gedaan om de collectie in stand te houden. Nu reeds zijn vele namen onleesbaar geworden ... typisch voorbeeld van het gezegde "het is op zijn Frans". In Guines treft men zeer schilderachtige huisjes aan en men heeft er de "Colonne Blanchard", een marmeren zuil op de plaats waar op 7 februari 1785 de luchtvaarders Blanchard en Jeffries geland zijn, na een Kanaal overtocht vanuit Dover. Via de D 238 ging het verder richting Marquise langs een heuvelend agrarisch gebied, heel rustig met hier en daar een hoeve. Men treft er veel bunkers aan, overblijfselen van de fameuze 'Atlantikwall'. Op de rechterkant trof men het "Musée du Mur de l'Atlantique" aan. Zo bereikten we Wissant (Wit-zand). Men beweert dat ofwel vanuit Boulogne, ofwel vanuit Wissant de legioenen van Julius Caesar vertrokken zijn ter verovering van Engeland. In de buurt bevinden zich nog verschansingen van uit deze tijd. (Motte-du-Vent, Motte-du-Bourg). In de Middeleeuwen was Wissant ook een bijzondere haven. In het "Chanson de Roland" staat overigens te lezen "de Besancon jusqu'au Port de Wissant...". Het laatste dorpje dat men aandeed was Audresselles, badplaats en vissersdorp, met een St. Jan-de-Doperkerk uit de 14e eeuw en een vierkante, zandstenen toren van de 12e eeuw. Het hotel "Relais de la Côte d'Opale" wordt aanbevolen voor zijn flensjes.

Enkelen hebben zelfs in het donker naar schelpen gezocht.

Dit was weer een fijne dag.

Herman Gilbert.

Wij ontvingen volgende tijdschriften welke steeds door de leden kunnen ingekeken worden :

- CORRESPONDENTIEBLAD VAN DE NEDERLANDSE MALACOLOGISCHE VERENIGING Nr. 215 - nov. 1983
  - Crassostrea gigas (Thunberg, 1793) of Texel door R.W.B. Bruens
- BACTERIA Vol. 47, N) 5-6, pp.53-160 /21/12/1983
  - R.A. Van Belle : A propos d'une anomalie exceptionnelle chez Chaetopleura angulata (Sprengler, 1797) (Moll: Polyplacophora).
  - H.E. Coomans, R.G. Moolenbeek & E. Wils : Conidae - cabritii to cinereus.
  - H.P. Wagner : Notes on type material of the family Pectinidae & Notes on Chlamys humilis Sowerby, 1904, and Chlamys natalensis Sowerby 1906.
  - Th.W. De Boer & R.H. De Bruyne : De Amerikaanse zwaardschede Ensis directus (Conrad, 1843) in Nederland.
- VITA MARINA jaargang 33 Nr. 6 nov-dec. 1983
  - Keverslakken : vervolg
  - Hamermosselen of winkelhaken (Malleus) W. Faber
  - Fossiele Brachyopoda.
- DE STRANDVLO Nov. 1983
  - Een betere bewaarmethode voor Keverslakken - R. Vanwalleghem
  - Uit het natuurhistorisch archief (vervolg) - E. Eeneman & F. Kerckhof.
- DE STRANDVLO Dec. 1983
  - Mollusken in de bijvangst van Oostendse vissers - door R. Vanwalleghem
- JOURNAL OF CONCHOLOGY Vol. 31 part 4 nov. 1983
  - Distribution of land and freshwater Mollusca in Corsica D.T. Holyoak.
- BOLLETTINO MALACOLOGICO (S.I.D.M.) Anno XIX nr. 5-8 mei-aug.83
  - Revision des Aviculidae - Fischer-Piette E.
  - Nieuwe soorten of weinig gekende Mollusca van het eiland Elba - p. Mietto & E. Quaggiotto.
  - Diplodonta brocchii (Deshayes, 1850) F. carrozza.
- BULLETIN DE LA SOCIETE INTERNATIONALE CONCHYLIOLOGIE (S.I.C.) Vol. 4 n° 3 1982 Lausanne CH.
  - Voyage dans l'archipel des emirantes et contribution a la connaissance de la faune malacologique - J.C. Caimmiez (C. Vaucher) juillet 1982

- LEVANTINA No. 44 - June 1983
A Recordt of *Strombus bulla* from the gulf of Elat -H.K.Mienis.
Hamalocantha from the Red Sea (*Murex*)
- LEVANTINA No. 45 - August 1983
Results of some collecting trips for landsnails in the
central coastal area of Israel. - H.K. Mienis.
- LEVANTINA No. 46 - October 1983
Cypraea gracilis : an interesting addition to the Mollusc
fauna of the Mediterranean coast of Israel - H.Mienis - B.Singer
Haquetia annandalei (Preston, 1910) syn. *Murex trigonulas*
(Lam, 1822) from the Gulf of Akaba.
- LA CONCHIGLIA No. 174-175 - Sept. Oct. 1983
  - Notes on *Cymatium armatum* (Sowerby III) A.R.Arthur.
  - Contr. to the Knowledge of the Malacofauna - N. Tyrrhenean
Sea - vervolg .
Solemya, *Arca*, *Barbatia*, *Bathiarca*, *Aanadora* & *Striacra* -
C. Bogi - H.Coppra - A. Margelli
  - New observations on Cape Verde to *Conus* Shells Part II.
E. Rolan - D. Röckel - A. Monterio.
  - A *strombus* in the Mediterranean.
- LA CONCHIGLIA No. 176-177 - Nov. - Dec. 1983
  - Rare or poorly known Pectiniids - H.H. Eijkstra (1)
  - Two new Pleurotomarids from the S. Pacific
Peretrochus tangaroana - *Peretrochus calidonicus*.
  - *Zoila mariellae* n.sp. - L. Raybaudi
  - *Strombus* (*Conomurex*) *decorus* *Raybaudii* n.ssp. K. Nicolay
E. Romagna
  - The *Conus cinereus* complex Haars in Bruguiere 1792
A.J. da Motta
- MEDEDELINGEN VAN DE WERKGROEP VOOR TERT. EN KWART. GEOLOGIE
Vol. 20 No. 4 Dec. 1983.
Revision des otolithes de *Teleosleens* du Tartonien strato-
typique et de Montegillio (Miocene sup. d' Italie septen-
trionale) D. Nolf.
- THE CONCHOLOGISTS' NEWSLETTER No. 87 - Dec. 1983
The land and freshwater mollusca of the Glamorgan canal
nature reserve - S.M. Turk.

- KEPPEL BAY TIDINGS vol. 22 nr. 2 june-july 1983
Favartia burnayi Houart 1981 - B. Boorman
- KEPPEL BAY TIDINGS vol. 22 nr. 3 aug. sept 1983
Some new Shell names (Voluta)
- NAUTILUS November 1983 : Artikel over de evolutieleer
- NAUTILUS December 1983 : A. Situatie van de paleontologie
- NAUTILUS Januari 1984 : B. Evolutie
- NAUTILUS Februari 1984 :
- MARSWIN (Mededelingsblad van de Vlaamse Vereniging voor de
bestudering van de zeezoogdieren) 4de jaargang nr. 4 en 5.
-Variation in the Vertebrae of the common porpoise
Phocoena phocoena, Linné, 1758) from the North Sea and
N.E. Atlantic - K. van Waerebeek.
- Gegevens over de walvisachtigen (Cetacea) van de Vlaamse
kust en de Schelde voor de periode 1976-1980 - W.M.A. desmet
- MARSWIN - 4de jaargang nr. 6.
- Lijst van de recente walvisachtigen (Cetacea) -
K. Van Waerebeek.
- LES NATURALISTES BELGES - Sept- Oct. 1983
Observations faites par les Naturalistes Belges a Andorre 1981
- LES NATURALISTES BELGES - Nov. - Decemb. 1983
La vegetation aquatique des " springputten " en forêt de
Meerdael.
Evolution et présences floristiques - J. Margot
- DECOUVRE - nr. 2/2 avril-sept. 1983
- Clé de détermination des poissons d'eau douce belge
J.P. Sprumont
- Compte rendu d'une semaine en Hollande (Zeeland)
voornamelijk vogens
Thierry De Witte - J. M. Charlier

- - - - -

BELGISCHE VERENIGING VOOR PALEONTOLOGIE

 Eerstkomende activiteiten, waar ook onze leden gratis toegang hebben, zijn als volgt :

Donderdag 26 april 1984, om 20.00 uur, in het lokaal Ommeganckstraat 26 te Antwerpen. Gewone maandelijkse bijeenkomst, met spreekbeurt. Dr. J. Geys, ondervoorzitter van de B.V.P., zal spreken over ' Geologische en Paleontologische aspecten van Israël', met dias.

Donderdag 24 mei 1984, om 20.00 u., in het lokaal, Ommeganckstraat 26 te Antwerpen. Gewone maandelijkse bijeenkomst met spreekbeurt. Dr. A. V. Dhondt zal spreken over " Reuzenreptielen ". De spreker is werkleider bij de afdeling Paleontologie aan het K.B.I.N. te Brussel en verantwoordelijke voor de determinatiedagen aan dit instituut.

Verder lezen we in het blad van de Belgische Vereniging voor Paleontologie - jaargang nr. 8, nr. 4 van april 1984 volgende interessante nieuwsjes :

Natuurhistorisch Museum te Maastricht :

Vanaf 1 januari is het Natuurhistorisch Museum te Maastricht op zaterdag gesloten. Het museum is geopend op andere werkdagen van 10.00 tot 12.00 en van 13.00 tot 17.00 uur. De openingsuren op zondag zijn 14.00 tot 17.00 uur. De bibliotheek, die ruim 5000 werken omvat, is voor het publiek toegankelijk op dinsdag, woensdag en donderdag, van 14.00 tot 17.00, of op afspraak.

Vrije Universiteit van Brussel :

De stichting van de Faculteit Wetenschappen aan de V.U.B., 25 jaar geleden, wordt dit jaar herdacht met o.a. een tentoonstelling, getiteld ' De Spiraal van het Leven '. Hierin willen duidelijk maken hoe het leven is ontstaan en hoe het geëvolueerd is. Verschillende stappen in dat proces worden in een aantal panelen, kijkkasten, videovoorstellingen en ruimtemodellen met klank en lichteffecten, weergegeven. Deze tentoonstelling zal lopen van 5 mei tot 16 mei 1984, en heeft plaats in de Nieuwe Sportzaal HILOK, Campus Oefenplein VUB, Ingang 8 - Triomflaan, 1050 Brussel. De openingstijden zijn 11.00 tot 18.00, dagelijks. De toegang is gratis.

Tentoonstelling te Dortmund, West-Duitsland :

Van 2 januari tot 31 mei 1984, heeft in het Naturkundemuseum van de stad Dortmund, West-Duitsland, een bijzondere tentoonstelling plaats, geheel gewijd aan trilobieten. Adres van het museum : Naturkundemuseum, Münsterstrasse 271, Dortmund. Openingstijden: dinsdag, woensdag, vrijdag, zaterdag en zondag, 10.00 - 18.00 : donderdag 10.00-20.30 u. Maandag gesloten.

 Bericht :

De leden van de B.V.C. kunnen vanaf heden niet meer deelnemen aan de uitstappen, excursies en fossielenzoektochten ingericht door de Belgische Vereniging voor Paleontologie.

Dit vindt zijn oorsprong in de grote toeloop van deelnemers van eigen vereniging, in de moeilijkheid bij het organiseren en in de verantwoordelijkheid en verzekering bij deze tochten. De spreekbeurten echter op de maandelijkse vergaderingen in de Ommeganckstraat zijn steeds toegankelijk, zoals alle leden van de B.V.P. steeds welkom zijn op onze maandelijkse vergaderingen in 'Stella Maris'.

 CONTACTDAG OP 6 MEI 1984

Op 6 mei houden wij de eerste contactdag van dit jaar. Alle leden kunnen daar hun materiaal te koop aanbieden. (schelpen, fossielen, boeken, enz.). Wel dienen zij rekening te houden met de normen vermeld in artikel H I van het Reglement van Inwendige Orde. Het bedrag van het standgeld is hetzelfde als tijdens de vroegere Rendez-Vous dagen, nl. 200 fr. per standaardtafel. Vanzelfsprekend is op die dag ook ruilen toegelaten!

OPROEP TEKSTEN

Nu het paasverlof voor de deur staat, en even later de 'grote' verlofperiode zich reeds aanmeldt, is het misschien nuttig even te herinneren aan de grote nood aan teksten voor het tijdschrift. Wil U daar misschien reeds vanaf het plannen van uw reis rekening mee houden? Het valt veel beter mee om een verslagje van uw reis en vondsten te schrijven wanneer U reeds van voor het vertrek er op voorbereid bent. Dank voor uw tekst!

SOCIETE BELGE DE MALACOLOGIE

Onze Brusselse zustervereniging organiseert volgende activiteiten:

- 5 mei 1984 : " Volutidae " : nieuwe soorten beschreven sedert 1970. door dhr. G. Poppe.
 in het lokaal Blekerijstraat 27 te Brussel om 14.30.
 19-20 mei 1984 : Excursie in de streek van de Semois.

BELGISCHE VERENIGING VOOR PALEONTOLOGIE

De vierde publicatie van de Belgische Vereniging voor Paleontologie is verschenen. Het is : n° 4 R. MARQUET (1984). GIDS VOOR ICHNOFOSSIELEN VAN BELGIE. Ongeveer 70 blz., talrijke tekeningen van T. Haubrechts. Prijs 180,- fr. Bestellen is mogelijk bij de voorzitter, G. Van der Schueren, Molenstraat 17, 9311 Impe (053-77 39 96) of bij de administrateur, F. Marquet, Diepestraat 160, 2008 Antwerpen. Bestellingen die niet afgehaald worden zullen verhoogd worden met een forfaitaire vergoeding van 30,- fr. voor verzending en verpakking. Te storten op rekening : 860-0019353-32.

In ons 'Gloria Maris' nummer van maart (blz.59/60) verscheen een lovende bespreking van het boek " De Evolutie van Planten en Bloemen " door B. Thomas, uitgegeven bij Lannoo, in Tielt. De Belgische Vereniging voor Paleontologie is nu in staat dit boek aan te bieden tegen gunstprijs : 400,- fr i.p.v. 460,- fr. Voor bestelling contacteer de voorzitter, de heer G. Van der Schueren, Molenstraat 17, 9311 Impe (053-77 39 96).

Op 17 maart 1984 gingen we op tocht naar De Panne.

Wat wij toen beleefden kunnen jullie lezen in het verslag van Peter Verhecken. De schelpen die wij vonden hebben we besproken op de maandvergadering van 1 april. Hiervan vinden jullie een lijstje na het verslag.

VERSLAG TOCHT VAN 17 MAART NAAR DE PANNE :

Het was acht uur in de morgen toen we elkaar ontmoetten voor het zeemanshuis waar onze maandelijkse vergaderingen gehouden worden. Zowat de gehele jeugdkern was aanwezig : Ludo en Linda, Sandra, Ann, Tinne en Peter. De voorzitter en zijn vrouw evenals Roger Pickery waren van de partij. We waren verdeeld over twee auto's en reden richting De Panne. Het weer was overtrokken en het zag er niet naar uit dat we vele dia's zouden kunnen maken. We hadden een afspraak met de familie Delsaerdts aan het standbeeld van Leopold, maar eerst moesten we vader en zoon Willems gaan oppikken. Maar vader bleek een verkoudheid te hebben en zoon had te veel werk voor school. We vernamen echter dat het opkomend tij was zodat we ons zouden moeten haasten. Gelukkig was het water nog ver weg zodat we nog wat konden vinden. Op aanraden van onze voorzitter begonnen we vlak bij de zee te zoeken. We zouden met het opkomende water meegaan maar al gauw merkten we dat het water ons ingesloten had. Dan moesten we maar door het water dat reeds een diepte van meer dan een halve meter had. Met onze laerzen vol met water keerden we naar de auto's terug. Enkelen van ons gingen in de stad op zoek naar droge kousen. Toen ze terugkwamen waren ze vergezeld door vader en zoon Willems die toch maar eens kwamen kijken hoe we het maakten. Niemand van ons had zin om zijn nieuwe kousen terug nat te maken zodat we maar gingen eten.

In de namiddag besloten we om een wandeling te maken langs de duinen met de hoop wat landslakken te vinden. Na zowat drie kwartier bereikten we de franse grens. In de franse duinen vonden we eindelijk wat landslakken. Even later kwamen bij een franse douanepost waar Roger Pickery ons uitnodigde om iets te

gaan drinken. We zaten nog maar net neer toen een pas getrouwd koppel met de hele familie binnenstormde. Niet lang daarna zater we midden in een trouwfeest. Nadat we de danskunst van de fransen bewonderd hadden, vatten we de terugtocht aan. Ludo, Linda, Sandra en Tinne reden dan naar huis terug. Wij reden echter langs Aalter op zoek naar fossielen. Naast een spoorweg, op een bouwterrein, lag het vol met *Venericardia planicosta*. Ook verschillende dubbele exemplaren hebben we gevonden. Toen onze zakken goed gevuld waren, keerden ook wij naar huis terug.

Buiten de fossielen hebben we die dag niet veel gevonden, maar ondanks het overtrokken weer en de tegenslag aan het strand was het toch een fijne dag.

Peter.

LIJST GEVONDEN SCHELPELEN OP 17.3.1984 IN DE PANNE :

- Mytilus edulis* - Linné, 1758
- Cardium edule* - Linné, 1758
- Venerupis pullastra* (Montagu, 1803)
- Venerupis pullastra* (Montagu, 1803) var. *lyrata* (Lacard, 1886)
- Petricula pholadiformis* - Lamarck, 1818
- Spisula subtruncata* - (Da Costa, 1778)
- Spisula solida* (Linné, 1758)
- Mactra corallina* (Montagu, 1803)
- Donax vittatus* (Da Costa, 1778)
- Abra alba* (W. Wood, 1802)
- Macoma balthica* (Linné, 1758)
- Angulus fabula* (Gmelin, 1791)
- Angulus tenuis* (Da Costa, 1778)
- Phaxas pellucidus* (Pennant, 1777) - Zeldzaam !
- Ensis arcuatus* (Jeffreys, 1865)
- Ensis siliqua* (Linné, 1758)
- Mya truncata* - Linné, 1758
- Pholas dactylus* (1 klep) - Linné, 1758
- Littorina littorea* (Linné, 1758)
- Epitonium clathrus* (Kanmacher, 1798)

Crepidula fornicata - (Linné, 1758)
Polinices catena (Da Costa, 1778)
Buccinum undatum - Linné, 1758
Nassarius reticulatus - (Linné, 1758)
Sepia officinalis - Linné, 1758

MAANDVERGADERING 6 MEI 1984

De strijd om de wisselbeker is weer open.
Peter won reeds 2 jaar na elkaar de beker.
Als hij hem nu weer wint is de wisselbeker voorgoed van Peter.
Laat dit nit niet gebeuren !
Hoe kun je dit beletten ?
Gewoon door mee te doen.
Breng 3 tot 5 schelpen mee naar keuze. Stel deze zo aangenaam
mogelijk voor en vertel er iets over. En wie weet is misschien
de beker dit jaar voor jou.
Alle deelnemers kunnen een prijs winnen.
Veel geluk en tot kijk.

Linda.

SOLEN MARGINATUS (MONTAGU, 1803)

Deze schelp, ook wel MESSCHEDE genoemd, behoort tot de familie SOLENIDAE. Het is een lange, smalle schelp met gelijke kleppen die tot 140 mm lang kan worden en een hoogte kan bereiken van 22 mm. Voor- en achterzijde zijn recht, maar gapend. De boven- en onderzijde zijn recht en evenwijdig. Deze soort heeft duidelijke, vrijwel verticale groeven of plooiën achter de voorrand, tegenover de ver naar voren geschoven gereduceerde toppen.

Het slot is heterodont, elke klep heeft één verticale tand en het ligament of slotband is uitwendig.

De kleur aan de buitenzijde is bleekgeel tot bruin met fijne lijnen, terwijl de binnenzijde kalkachtig wit tot porcelein glanzend is.

Solen marginatus graaft zich in, in het zand van het sub-litoraal of ondiep water en voedt zich met plankton, door het water te filteren via zijn siphon.

Men kan deze soort gemakkelijk vangen, door bij laag water wat zout in hun typische siphon-opening te strooien.

De schelp komt dan vanzelf uit het zand. Deze soort komt voor in de Middellandse Zee en de ganse Westkust van Europa. Aan onze kust vinden we regelmatig dode, maar nog gave, aangespoelde exemplaren.

